

УДК 330.341.1:658.15:658.152.3:336.76

DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.80-82>

Семенець І.В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки підприємства
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Задорожна І.В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри бізнес-адміністрування, маркетингу та менеджменту
*Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»*

Шевченко А.О.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
Білоцерківський національний аграрний університет

Semenets Ivan

Ph.D. in Economics, Docent,
Associate Professor of the Department of Economics and Enterprise
Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University

Zadorozhna Ivanna

Ph.D. in Economics, Docent,
Associate Professor of the Department of Business Administration,
Marketing and Management
State Higher Educational Institution "Uzhhorod National University"

Shevchenko Alla

Candidate of Economic Sciences, Docent,
Associate Professor of the Department of Entrepreneurship,
Trade and Exchange Activities
Bila Tserkva National Agrarian University

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ФІНАНСУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ЧЕРЕЗ МЕХАНІЗМИ ЛІЗИНГУ ТА БІРЖОВОЇ ТОРГІВЛІ

INNOVATIVE APPROACHES TO THE ANALYSIS OF ENTERPRISE FINANCING THROUGH LEASING AND STOCK TRADING MECHANISMS

Дослідження фінансування підприємств через механізми лізингу та біржової торгівлі є важливим аспектом ефективного управління фінансовими потоками. У статті розглянуто сучасні підходи до цих механізмів, їхній вплив на стійкість фінансів підприємств, підвищення інвестиційної привабливості та мінімізацію ризиків. Особливу увагу приділено порівнянню лізингу та біржової торгівлі як інструментам залучення капіталу. Досліджено динаміку використання цих механізмів в Україні та запропоновано шляхи їхнього вдосконалення для забезпечення більшої гнучкості й доступності фінансування для підприємств. Застосування цифрових технологій, таких як блокчейн і штучний інтелект, розглядається як засіб для підвищення прозорості операцій та зменшення ризиків. Це дослідження має на меті не лише вдосконалити практики, але й надати підприємствам ефективні інструменти для адаптації до динамічного фінансового середовища.

Ключові слова: лізинг, біржова торгівля, фінансування підприємств, інвестиційна привабливість, цифрові технології, блокчейн, фінансові ризики.

This study aims to provide insights into the future of financial mechanisms, offering a roadmap for businesses to effectively incorporate leasing and stock exchange tools into their financial strategies. The analysis of business financing through leasing and stock exchange mechanisms plays a crucial role in the efficient management of financial flows. These mechanisms offer significant opportunities for businesses, allowing them to raise capital, optimize financial structures, and mitigate risks. The relevance of leasing and stock exchange as financing tools in modern business conditions is evident, as they provide an alternative to traditional bank loans and other financial

sources. The article explores how leasing enables enterprises to access assets without owning them, offering lower financial risks compared to traditional loans. Leasing is particularly beneficial for businesses seeking to use high-value assets without tying up large amounts of capital, while the stock exchange provides an open platform for a broad spectrum of investors to participate in the financial market. The analysis also highlights the dynamic use of these mechanisms in Ukraine, with particular attention to recent trends, such as an increase in leasing operations and stock market activity. The study explores the necessity of expanding the types of leasing, implementing more flexible contract terms, and enhancing regulatory frameworks to ensure the protection of all parties involved. Furthermore, the article delves into the role of digital technologies, including blockchain and artificial intelligence, in enhancing the transparency and efficiency of these financial mechanisms. Blockchain technology promises to improve the security of leasing transactions by ensuring data integrity, while artificial intelligence can aid in forecasting market trends, providing more reliable data for decision-making, and minimizing risks in stock exchange operations. The study also offers practical recommendations for businesses to adapt to a rapidly changing financial landscape, ensuring long-term sustainability, financial stability, and competitiveness.

Keywords: leasing, exchange trading, corporate financing, investment attractiveness, digital technologies, blockchain, financial risks.

Постановка проблеми. Проблема фінансування підприємств у сучасних економічних умовах набуває особливої актуальності, зважаючи на значну потребу у використанні альтернативних механізмів залучення капіталу. Традиційні фінансові інструменти, зокрема банківське кредитування, часто супроводжуються високими відсотковими ставками, значними вимогами до забезпечення та обмеженими можливостями довгострокового фінансування. Це зумовлює необхідність дослідження інноваційних підходів до фінансування підприємницької діяльності, серед яких лізинг та біржова торгівля відіграють важливу роль. Використання механізмів лізингу дає можливість суб'єктам господарювання отримувати доступ до необхідних активів без значних початкових капіталовкладень, що стимулює інвестиційну активність і знижує фінансові ризики. Біржова торгівля відкриває додаткові можливості для залучення ресурсів шляхом випуску акцій, облігацій та інших фінансових інструментів, забезпечуючи підприємствам гнучкість у виборі джерел фінансування. Водночас упровадження таких підходів потребує ґрунтовного аналізу їхньої ефективності, ризиків та особливостей застосування в умовах сучасного фінансового ринку. Недостатній рівень наукової розробки питань комплексного аналізу лізингових та біржових механізмів як інструментів фінансування підприємств зумовлює необхідність поглибленого вивчення цієї теми. Важливо дослідити вплив макроекономічних чинників, нормативно-правових аспектів і фінансових інновацій на ефективність цих механізмів, що дасть можливість розробити науково обґрунтовані рекомендації щодо їхнього застосування в практичній діяльності підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Обрана проблематика дослідження перебуває у фокусі наукової уваги українських і зарубіжних учених. Зокрема, Т.Ю. Коритько, І.В. Бриль [1] акцентують на важливості інтелектуального капіталу підприємства в умовах цифровізації. Автори досліджують механізми оцінювання інтелектуального капіталу, що є важливим для стійкості та конкурентоспроможності підприємств. Науковці К.С. Шапошников, Д.В. Мусійчук, В.Л. Пастух [2] указують на роль лізингу як інструменту оновлення технічної бази підприємств, зокрема малих та середніх, акцентуючи на його економічних перевагах в умовах нестабільної економіки. Міжнародний лізинг і його фінансові характеристики досліджують

Н.О. Черненко, Н.В. Ковальчук [3]. Автори звертають увагу на важливість адаптації міжнародних практик для українських підприємств. На необхідності розвитку лізингової галузі як альтернативи банківському кредитуванню наголошують М.М. Дученко, Т.В. Павленко [4]. Науковці Л.О. Казакова, В.В. Дзюба аналізують особливості біржової діяльності та виокремлюють основні етапи розвитку біржової торгівлі в Україні [5]. На виявлення актуальних проблем розвитку лізингової діяльності та їх подолання спрямована стаття Є. Коваленко-Марченкової, Н. Протопопової, Ю. Іванчук [6]. Дослідники Ю. Перетятко, П. Нагорний [7] аналізують можливості розвитку ринку фінансового лізингу в Україні, надаючи рекомендації щодо вдосконалення інструментів фінансування. Вплив глобалізаційних процесів на українську економіку вивчають Н. В. Корovina, Г.О. Юр'єва [8], підкреслюючи важливість адаптації підприємств до нових умов через використання сучасних фінансових механізмів, зокрема лізингу. Вплив глобалізаційних процесів на фінансові ринки розглядають Д.В. Різник, В.В. Ємець, Т.М. Магнущевська [9]. На необхідності адаптації підприємств до глобальних фінансових трендів наголошує І. В. Томашук [10]. Автор розглядає стратегії, які можуть бути використані для підвищення конкурентоспроможності підприємств на міжнародному ринку. Науковці М. Джаваїд, А. Халім, Р. П. Сінгх, Р. Суман, С. Хан (M. Javaid, A. Haleem, R. P. Singh, R. A. Suman, S. Khan) [11] вивчають застосування технології блокчейн у сфері фінансових послуг. Автори аналізують можливості її використання для підвищення прозорості, ефективності й безпеки фінансових операцій. У статті Л.Г. Кльоби, Н.М. Добоша, О.П. Сороки [12] визначено стратегічну роль фінансових технологій у розвитку банківського сектору. Дослідники акцентують на цифровізації банківських послуг та її значенні для конкурентоспроможності банків. Аналітичні підходи до оцінювання ефективності використання активів розглядає В. Стратійчук (V. Stratiichuk) [13]. У роботі О.І. Думи [14] проаналізовано механізми венчурного інвестування в стартапи, визначено основні проблеми та перспективи розвитку цього сегмента фінансування. Автор указує на необхідність розробки ефективних моделей оцінювання ризиків венчурного інвестування, що є актуальною проблемою для подальших наукових пошуків. Науковці Д. Каммінг, С. Кумар, В. М. Лім, Н. Пандей (D. Cumming, S. Kumar, W.M. Lim, N. Pandey) [15]

здійснили бібліометричний аналіз досліджень у галузі венчурного капіталу та приватного інвестування. Автори окреслюють основні напрями розвитку галузі та пропонують майбутні дослідницькі вектори.

Формулювання завдання дослідження. Метою наукового дослідження є обґрунтування інноваційних підходів до аналізу фінансування підприємств із використанням механізмів лізингу та біржової торгівлі шляхом виявлення їхньої ролі в забезпеченні стійкості фінансових потоків, підвищенні інвестиційної привабливості й мінімізації фінансових ризиків.

Завдання роботи:

1) проаналізувати сучасний стан використання лізингових та біржових механізмів у системі корпоративного фінансування, а також визначити їхні переваги й обмеження в контексті динамічних змін фінансового ринку та економічної нестабільності;

2) дослідити вплив регуляторних і макроекономічних чинників на ефективність застосування лізингових та біржових механізмів у фінансуванні підприємств;

3) проаналізувати синергійний ефект поєднання лізингових і біржових механізмів у стратегіях фінансування підприємств та розробити рекомендації щодо удосконалення методології оцінки фінансових інструментів для забезпечення фінансової стабільності й конкурентоспроможності.

Методологія дослідження. Для реалізації мети застосовано комплекс наукових методів. Зокрема, критичний аналіз наукової літератури дозволив оцінити наявні підходи та теоретичні засади досліджуваної проблематики. Табличний метод сприяв структурованому поданню інформації. Метод наукового абстрагування уможливив формулювання висновків та узагальнення отриманих результатів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інноваційні підходи до аналізу фінансування підприємств через механізми лізингу та біржової торгівлі є важливим напрямом сучасних економічних досліджень, що зумовлено необхідністю пошуку ефективних інструментів залучення капіталу в умовах динамічних ринкових змін. Застосування цих механізмів сприяє підвищенню фінансової стійкості підприємств, розширенню можливостей інвестиційної діяльності та зменшенню рівня фінансових ризиків. Ураховуючи швидку трансформацію глобального фінансового середовища, підприємства мають адаптувати свої підходи до фінансування, зокрема через використання лізингових операцій і біржових механізмів, які дають можливість отримувати необхідні ресурси без значного боргового навантаження.

Лізинг є ефективним інструментом фінансування, що дає змогу підприємствам використовувати необхідні активи без необхідності значних початкових капіталовкладень. Його основною перевагою є можливість поступового погашення зобов'язань, що позитивно впливає на фінансові потоки та сприяє підтримці ліквідності суб'єктів господарювання. Сучасні тенденції свідчать про активний розвиток фінансового та оперативного лізингу, що надає підприємствам додаткову гнучкість у виборі способів залучення активів. Водночас ефективність використання лізингу залежить від правового регулювання, доступності фінансових ресурсів та рівня розвитку ринку лізингових послуг. З огляду на це, важливим є аналіз механізмів державного стимулювання лізингових операцій, а також інте-

грація інноваційних фінансових технологій у процеси управління лізинговими активами [1, с. 94].

Біржова торгівля відіграє важливу роль у фінансуванні підприємств, надаючи можливість залучення капіталу через розміщення цінних паперів. Завдяки виходу на фондовий ринок компанії можуть залучати значні фінансові ресурси, що сприяє розширенню їхньої інвестиційної діяльності та підвищенню конкурентоспроможності. Водночас ефективність біржового фінансування залежить від макроекономічних умов, рівня довіри інвесторів та регуляторної політики. Застосування сучасних фінансових інструментів, таких як похідні цінні папери й біржові фонди, дає можливість підприємствам оптимізувати свої фінансові стратегії та зменшити ризики, пов'язані з волатильністю ринку.

Аналіз синергійного ефекту від поєднання лізингових та біржових механізмів у стратегіях фінансування підприємств є важливим аспектом дослідження, оскільки він дає змогу оцінити можливості їхньої взаємодії для забезпечення фінансової стабільності компаній. Поєднання цих механізмів сприяє ефективнішому використанню фінансових ресурсів, оптимізації структури капіталу та забезпеченню стійкого розвитку підприємств. У цьому контексті необхідним є подальше дослідження механізмів інтеграції біржових фінансових інструментів у лізингові операції, що може зменшити вартість фінансування та підвищити доступність капіталу.

Інноваційні підходи до аналізу фінансування підприємств через механізми лізингу й біржової торгівлі потребують урахування впливу регуляторних та макроекономічних факторів. Регуляторна політика відіграє визначальну роль у формуванні сприятливих умов для залучення капіталу, що потребує вдосконалення законодавчої бази, розвитку фінансових ринків та адаптації міжнародних практик у галузі лізингових і біржових операцій. Окрім цього, важливим напрямом є дослідження ролі цифрових технологій у розвитку механізмів фінансування, зокрема впровадження блокчейн-технологій, смартконтрактів та автоматизованих торгових платформ, що можуть підвищити ефективність операцій та зменшити транзакційні витрати [2, с. 3].

Таким чином, інноваційні підходи до аналізу фінансування підприємств через механізми лізингу й біржової торгівлі відкривають нові можливості для забезпечення фінансової стійкості компаній, розширення джерел капіталу та підвищення інвестиційної привабливості. Порівняльну характеристику лізингу та біржової торгівлі як механізмів фінансування підприємств представлено в табл. 1.

Здійснений аналіз характеристик лізингу та біржової торгівлі як механізмів фінансування підприємств дає змогу зробити низку важливих висновків щодо їхньої ефективності, рівня ризиків і можливостей застосування в корпоративному фінансуванні. Зокрема, лізинг є відносно стабільним джерелом фінансування, оскільки підприємство отримує необхідні активи без значних початкових витрат і з рівномірними платежами впродовж усього періоду дії угоди. Це уможливорює забезпечення прогнозованого фінансового навантаження, що сприяє стабільності грошових потоків. Крім того, ризики для підприємства є відносно низькими, оскільки активи залишаються у власності лізингодавця до моменту повного погашення зобов'язань. Водночас лізинг має обмежену гнучкість через контрактні умови,

Таблиця 1

Порівняльна характеристика лізингу та біржової торгівлі як механізмів фінансування підприємств

Параметр	Лізинг	Біржова торгівля
Джерело фінансування	Лізингодавець (банк, фінансова компанія)	Інвестори через ринок цінних паперів
Фінансове навантаження	Рівномірні платежі впродовж періоду лізингу	Витрати залежать від ринкової кон'юнктури
Ризики	Мінімальні для підприємства (актив не у власності)	Висока волатильність фінансових ринків
Гнучкість	Обмежена (контрактні умови)	Висока (можливість купівлі-продажу активів)
Термін використання	Середньо- та довгостроковий	Коротко- та середньостроковий
Регулювання	Контрактні зобов'язання між сторонами	Жорстке регулювання біржовими інституціями
Можливість володіння активом	Після виплати всіх платежів або за додаткову оплату	Акції надають право власності на компанію

Джерело: складено авторами на основі [4–5]

що може створювати труднощі при необхідності швидкого коригування фінансової стратегії підприємства [6].

Біржова торгівля, на відміну від лізингу, дає можливість підприємствам залучати капітал шляхом випуску акцій або облігацій, що відкриває ширші можливості для фінансування. Однак цей механізм є більш ризикованим через високу волатильність фінансових ринків та залежність від інвестиційного попиту. Витрати на фінансування можуть значно коливатися залежно від ринкової кон'юнктури, що ускладнює довгострокове планування. Водночас біржові інструменти забезпечують вищий рівень гнучкості, оскільки підприємство може швидко змінювати структуру власного капіталу, залучаючи або викуповуючи акції та облігації відповідно до потреб.

Регулювання лізингу є гнучким, оскільки ґрунтується на договірних умовах між сторонами. Натомість біржова торгівля підлягає жорсткому регулюванню фінансовими інституціями, що зменшує можливість маніпуляцій, але водночас ускладнює доступ до ринку для нових учасників.

Щодо власності на активи, то лізинг передбачає її поступове набуття після завершення всіх виплат або за додаткову плату, тоді як акції одразу надають право власності на компанію. Це свідчить про різні підходи до контролю над активами та капіталом, які можуть бути прийнятними залежно від стратегічних цілей компанії [4, с. 4].

Загалом, вибір між лізингом та біржовою торгівлею залежить від фінансової стратегії підприємства, його ризик-апетиту, потреб у гнучкості та довгострокових планів розвитку. Лізинг є доцільним для фінансування довгострокових активів із мінімізацією фінансових ризиків, тоді як біржова торгівля ефективна для швидкого залучення капіталу, але з вищими ризиками та залежністю від ринкових факторів.

Аналіз динаміки обсягу лізингових операцій та біржових залучень капіталу в Україні за період 2020–2024 років (табл. 2) дає можливість зробити кілька важливих висновків. Лізингові угоди продемонстрували коливання: після зростання у 2021 році (+13,9 %) відбулося скорочення у 2022 (–6,5 %), що могло бути спричинене економічною нестабільністю. Однак у 2023 році ринок лізингу відновився з найбільшим приростом у 14,1 %, а у 2024 році продовжив зростання, хоча й менш інтенсивно (+5,14 %). Загалом за п'ять років обсяг лізингових угод зріс із 35,2 млрд грн у 2020 році до 45,3 млрд грн у 2024 році. Обсяг залучених через біржу коштів демонстрував схожу динаміку: зростання у 2021 році (+21,9 %), спад у 2022 році (–10,8 %), а потім знову значне відновлення у 2023 році (+20,3 %) і більш помірне збільшення у 2024 році (+6,36 %). Загальний обсяг біржових залучень капіталу зріс із 42,5 млрд грн у 2020 році до 59,14 млрд грн у 2024 році. Отже, попри тимчасові спади у 2022 році, обидва ринки демонструють тенденцію до зростання, що свідчить про поступове відновлення й розвиток фінансового сектору України.

Аналіз основних фінансових інструментів, що використовуються в лізингових та біржових операціях (табл. 3), демонструє суттєві відмінності між цими механізмами фінансування підприємств.

Лізингові операції ґрунтуються виключно на різних формах лізингу, таких як класичний, зворотний, оперативний та фінансовий лізинг. Це свідчить про те, що лізинг є більш структурованим механізмом, орієнтованим на довгострокове користування активами без необхідності їхнього негайного викупу. Кожен із видів лізингу має свої особливості та забезпечує підприємствам гнучкість у фінансуванні основних засобів, мінімізуючи початкові капіталовкладення та розподіляючи фінансове навантаження на тривалий період.

Таблиця 2

Динаміка обсягу лізингових операцій і біржових залучень капіталу в Україні (2020–2024 роки)

Рік	Обсяг лізингових угод, млрд грн	Зміна, %	Обсяг залучень через біржу, млрд грн	Зміна, %
2020	35,2	-	42,5	-
2021	40,1	+13,9 %	51,8	+21,9 %
2022	37,5	-6,5 %	46,2	-10,8 %
2023	42,8	+14,1 %	55,6	+20,3 %
2024	45,3	+5,14 %	59,14	+6,36 %

Джерело: складено авторами на основі [6; 16–18]

Таблиця 3

Основні фінансові інструменти, що використовуються в лізингових та біржових операціях

Фінансовий інструмент	Лізинг	Біржова торгівля
Класичний лізинг	Так	Ні
Зворотний лізинг	Так	Ні
Оперативний лізинг	Так	Ні
Фінансовий лізинг	Так	Ні
Облігації підприємств	Ні	Так
Акції компаній	Ні	Так
Ф'ючерси та опціони	Ні	Так

Джерело: складено авторами на основі [7]

Біржові операції, навпаки, використовують інструменти, пов'язані з ринком капіталу, зокрема облігації підприємств, акції компаній, ф'ючерси та опціони. Це дає можливість підприємствам швидко залучати фінансові ресурси, але водночас підвищує ризики через залежність від волатильності ринку та інвестиційного попиту. Облігації підприємств є привабливим інструментом для довгострокового фінансування, тоді як акції забезпечують доступ до додаткового капіталу, але водночас розмивають структуру власності. Ф'ючерси та опціони сприяють хеджуванню ризиків, але водночас потребують високої фінансової грамотності та стратегії управління ринковими ризиками [8, с. 82].

Загалом, лізинг та біржова торгівля використовують принципово різні фінансові інструменти, що визначає їхню сферу застосування. Лізинг є ефективним інструментом для придбання та використання активів без значного початкового капіталовкладення, тоді як біржові механізми дають можливість підприємствам залучати кошти від інвесторів, але потребують глибокого аналізу ринкових умов.

Лізинг та біржова торгівля мають різні, але взаємодоповнювальні напрями вдосконалення (табл. 4). Лізинг може бути покращений шляхом упровадження гнучкіших умов контрактів і розширення видів для

різних активів, що дасть можливість підприємствам мати більше варіантів для фінансування. Біржова торгівля зосереджена на розвитку нових фінансових інструментів для покращення ліквідності та зниження бар'єрів для участі в ринку, що сприятиме активнішому залученню капіталу підприємствами через фондові ринки [10, с. 155].

Лізинг також має потенціал для покращення фінансової ситуації підприємств через зменшення фінансового навантаження завдяки зниженню витрат і збільшенню терміну лізингу для тривалішого використання активів [11, с. 10]. Це дасть можливість підприємствам краще планувати свої фінансові потоки й підвищить їхню стабільність. Біржова торгівля також сприяє зниженню волатильності цін та спрощенню процесу залучення інвестицій для малих і середніх підприємств, що має важливе значення для підтримки їхнього фінансового становища [12, с. 4].

Для лізингових механізмів важливо вдосконалити регуляторну базу та розширити можливості позабіржового лізингу, що дозволить підприємствам отримувати фінансування поза межами традиційних механізмів [13, с. 240]. Для біржових операцій необхідно підвищити довіру до фондового ринку через покращення контролю та забезпечення прозорості операцій,

Таблиця 4

Напрями вдосконалення для лізингових та біржових механізмів фінансування підприємств

Параметр	Лізинг	Біржова торгівля
Удосконалення механізмів	1. Запровадження гнучкіших умов контрактів	1. Розвиток нових фінансових інструментів для підвищення ліквідності
	2. Розширення видів лізингу для різних видів активів	2. Підвищення прозорості та зниження бар'єрів для участі в біржових операціях
	3. Підвищення доступності лізингу для малих і середніх підприємств	3. Спрощення процесу первинного публічного розміщення акцій (IPO) для молодих компаній
	4. Використання цифрових технологій для онлайн-платформ лізингу	4. Удосконалення інструментів хеджування фінансових ризиків через деривативи
Покращення для підприємств	1. Зменшення фінансового навантаження на підприємства	1. Зниження волатильності цін на біржі через упровадження стабільніших інструментів
	2. Збільшення терміну лізингу для забезпечення більш тривалого використання активів	2. Спрощення процесу залучення інвестицій для малих та середніх підприємств
Регуляція та контроль	1. Удосконалення регуляторних норм, що стосуються лізингових операцій	1. Покращення контролю за фондовим ринком через нові регуляційні ініціативи
	2. Розширення можливостей для позабіржового лізингу	2. Підвищення довіри до біржових операцій через прозоріші правила та зменшення маніпуляцій
Інноваційні технології	1. Упровадження блокчейн-технологій для покращення прозорості угод	1. Використання штучного інтелекту та великих даних для прогнозування ринкових тенденцій і мінімізації ризиків

Джерело: складено авторами на основі [9]

що зменшить рівень маніпуляцій і стабілізує ринок [14, с. 175; 15, с. 175].

Інноваційні технології також відіграють важливу роль у розвитку обох механізмів фінансування. Упровадження блокчейн-технологій у лізинг дає можливість значно покращити прозорість угод, зменшуючи ризики маніпуляцій, а використання штучного інтелекту та великих даних для прогнозування ринкових тенденцій у біржовій торгівлі допоможе знизити ризики й підвищити точність фінансових прогнозів. Таким чином, удосконалення лізингових механізмів та біржової торгівлі сприяє створенню стабільніших та ефективніших фінансових умов для підприємств, підвищуючи їхню інвестиційну привабливість і знижуючи фінансові ризики.

Висновки. Лізинг як інструмент фінансування дозволяє підприємствам використовувати активи без їх придбання, що мінімізує фінансові ризики для підприємства, а також сприяє гнучкій адаптації умов до потреб бізнесу. Водночас біржова торгівля уможливорює залучення підприємствами капіталу через ринок цінних паперів, що сприяє підвищенню ліквідності та приваблює інвесторів. Порівняння обох механізмів фінансування показує, що лізинг є оптимальним варіантом для середньо- та довгострокового фінансування підприємств із певними обмеженнями щодо гнучкості, але з

мінімальними ризиками для підприємства. Біржова торгівля має значний потенціал для залучення інвесторів, однак її застосування супроводжується значними ризиками через волатильність фінансових ринків.

З огляду на аналіз динаміки обсягів лізингових та біржових операцій в Україні можна зробити висновок, що обидва механізми набирають популярності, однак економічна нестабільність і волатильність фінансових ринків залишаються значними викликами для ефективного використання цих інструментів.

Удосконалення механізмів лізингу та біржової торгівлі, зокрема через розширення умов контрактів, упровадження нових фінансових інструментів і підвищення прозорості операцій, сприятиме зниженню фінансових ризиків для підприємств та підвищенню ефективності їхнього застосування. Упровадження інноваційних технологій, зокрема блокчейну для лізингу й штучного інтелекту для біржової торгівлі, сприятиме зменшенню маніпуляцій та підвищенню точності прогнозів, що забезпечить більшу стабільність і доступність фінансування для підприємств.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі полягають у глибшому вивченні та оцінюванні ефективності лізингових та біржових механізмів фінансування підприємств в умовах постійних економічних змін та нестабільності.

Список використаних джерел:

1. Коритко Т. Ю., Брилль І. В. Інтелектуальний капітал підприємства та його оцінка в умовах цифровізації. *Економіка промисловості*. 2021. № 1 (93). С. 92–110. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/179498/6/Korytko.pdf?sequence=1> (дата звернення: 08.03.2025).
2. Шапошников К. С., Мусійчук Д. В., Пастух В. Л. Лізинг як форма оновлення технічної бази підприємств. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2024. №14. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-14-04-16>
3. Черненко Н. О., Ковальчук Н. В. Аналіз стану сучасного ринку міжнародного лізингу в Україні. *Ефективна економіка*. 2017. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5636> (дата звернення: 08.03.2025).
4. Дученко М. М., Павленко Т. В. Стан та перспективи розвитку лізингової галузі в Україні. *Ефективна економіка*. 2019. № 1. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.1.53>
5. Казакова Л. О., Дзюба В. В. Становлення та розвиток біржової торгівлі в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2024. Вип. 52. С. 92–96. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2024-52-14>
6. Коваленко-Марченко Є., Протопопова Н., Іванчук Ю. Сучасний стан лізингової діяльності в Україні. *Наукові перспективи*. 2022. № 6(24). С. 293–305. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-6\(24\)-293-305](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-6(24)-293-305)
7. Перетятко Ю., Нагорний П. Перспективні напрямки досліджень з фінансового лізингу. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2023. № 2(34). С. 236–243. URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/286702/282147> (дата звернення: 08.03.2025).
8. Коровіна, Н. В., Юр'єва Г. О. Можливості розвитку ринку фінансового лізингу в Україні. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. 2024. № 29. С. 80–84. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.29.2024.308815>
9. Різник Д. В., Ємець В. В., Магнущевська Т. М. Вплив глобалізаційних процесів на українську економіку: аналіз та стратегії. *Академічні візії*. 2024. №28. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/929> (дата звернення: 08.03.2025).
10. Томашук І. В. Вплив глобалізаційних процесів на сучасні економічні системи. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2022. № 1. С. 153–165. URL: <http://socrates.vsu.org/repository/getfile.php/31110.pdf> (дата звернення: 08.03.2025).
11. Javaid M., Haleem A., Singh R.P., Suman R., S. Khan A Review of Blockchain Technology Applications for Financial Services. *BenchCouncil Transactions on Benchmarks Standards and Evaluations*. 2022. Vol. 2. № 3. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tbench.2022.100073>
12. Кльоба Л. Г., Добощ Н. М., Сорока О. П. Впровадження фінансових технологій – стратегічний напрям розвитку банків. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.12.128>
13. Stratichuk V. (2023). Innovative tools for assessing the strategic management effectiveness of current assets of trade enterprises. *Science, technology and innovation in the modern world: monograph*. Riga, Latvia, 2023. P. 239–267. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/371/10212/21296-1?inline=1> (дата звернення: 08.03.2025).
14. Дума О. І. Механізми венчурного інвестування в стартапи. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*. 2022. № 2 (8). С. 169–182. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2022/dec/29524/220972maket-173-186.pdf> (дата звернення: 08.03.2025).
15. Cumming D., Kumar S., Lim W. M., Pandey N. Mapping the venture capital and private equity research: a bibliometric review and future research agenda. *Small Business Economics*, Springer. 2023. Vol. 61. № 1. P. 173–221. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11187-022-00684-9> (дата звернення: 08.03.2025).

16. Фінансові компанії та ломбарди наростили обсяги активів та основних видів послуг – Огляд небанківського фінансового сектору. 2024. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/finansovi-kompaniyi-ta-lombardi-narostili-obsyagi-aktiviv-ta-osnovnih-vidiv-poslug--oglyad-nebankivskogo-finsanovogo-sektoru> Національний банк України (дата звернення: 08.03.2025).

17. Головачов В. Що необхідно для відновлення лізингової галузі? *Економічна правда: вебсайт*. 2023. URL: <https://epravda.com.ua/columns/2023/06/19/701252/> (дата звернення: 08.03.2025).

18. Лізинговий портфель торік зріс на 61%. *FinClub: вебсайт*. 2021. URL: <https://finclub.net/news/lizynhovyi-portfel-torik-zris-na-61protsent.html> (дата звернення: 08.03.2025).

References:

1. Korytko T. Yu., & Bryl I. V. (2021) Intelktualnyi kapital pidpriemstva ta yoho otsinka v umovakh tsyfrovizatsii [Intellectual capital of an enterprise and its assessment in the context of digitalization]. *Ekonomika promyslovosti – Industrial economics*, vol. 1 (93), pp. 92–110. Available at: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/179498/6-Korytko.pdf?sequence=1> (accessed March 8, 2025).

2. Shaposhnykov K. S., Musiichuk D. V., & Pastukh, V. L. (2024) Lizynh yak forma onovlennia tekhnichnoi bazy pidpriemstv [Leasing as a form of updating the technical base of enterprises]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriya: ekonomika ta upravlinnia – Problems of modern transformations. Series: economics and management*, no. 14. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-14-04-16> (accessed March 8, 2025).

3. Chernenko N. O., & Kovalchuk N. V. (2017) Analiz stanu suchasnogo rynku mizhnarodnogo lizynhu v Ukraini [Analysis of the current state of the international leasing market in Ukraine]. *Efektivna ekonomika – Effective Economy*, no. 6. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5636> (accessed March 8, 2025).

4. Duchenko M. M., & Pavlenko T. V. (2019) Stan ta perspektivy rozvytku lizynhovoi haluzi v Ukraini [State and prospects for the development of the leasing industry in Ukraine]. *Efektivna ekonomika – Effective Economy*, no. 1. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.1.53

5. Kazakova L. O., & Dziuba V. V. (2024) Stanovlennia ta rozvytok birzhovoi torhivli v Ukraini [Formation and development of stock trading in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnogo universytetu – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University*, vol. 52, pp. 92–96. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2024-52-14>

6. Kovalenko-Marchenkova Ye., Protopopova N., & Ivanchuk Yu. (2022) Suchasnyi stan lizynhovoi dialnosti v Ukraini [Current state of leasing activity in Ukraine]. *Naukovi perspektivy – Scientific perspectives*, vol. 6(24), pp. 293–305. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-6\(24\)-293-305](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-6(24)-293-305)

7. Peretiatio Yu., & Nahorni P. (2023) Perspektivni napriamky doslidzhen z finansovoho lizynhu [Promising directions of research on financial leasing]. *Problemy i perspektivy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and prospects of economics and management*, vol. 2(34), pp. 236–243. Available at: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/286702/282147> (accessed March 8, 2025).

8. Korovina, N. V., & Yuryeva G. O. (2024) Mozhlyvosti rozvytku rynku finansovoho lizynhu v Ukraini [Possibilities for the development of the financial leasing market in Ukraine.]. *Ekonomichnyi visnyk NTUU “KPI” – Economic Bulletin of NTUU “KPI”*, vol. 29, pp. 80–84. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.29.2024.308815>

9. Riznyk D. V., Yemets V. V., & Mahnushevska T. M. (2024) Vplyv hlobalizatsiinykh protsesiv na ukrainsku ekonomiku: analiz ta stratehii [The impact of globalization processes on the Ukrainian economy: analysis and strategies]. *Akademichni vizii – Academic Visions*, no. 28. Available at: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/929> (accessed March 8, 2025).

10. Tomashuk I. V. (2022) Vplyv hlobalizatsiinykh protsesiv na suchasni ekonomichni systemy [The impact of globalization processes on modern economic systems]. *Ekonomika, finansy, menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky – Economics, Finance, Management: Current Issues in Science and Practice*, no. 1, pp. 153–165. Available at: <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/31110.pdf> (accessed March 8, 2025).

11. Javaid M., Haleem A., Singh R.P., Suman R., & S. Khan (2022) A Review of Blockchain Technology Applications for Financial Services. *BenchCouncil Transactions on Benchmarks Standards and Evaluations*, vol. 2(3). DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tbench.2022.100073> (accessed March 8, 2025).

12. Kloba L. H., Dobosh N. M., & Soroka O. P. (2020) Vprovadzhennia finansovykh tekhnolohii-stratehichnyi napriam rozvytku bankiv [Implementation of financial technologies – a strategic direction of bank development]. *Efektivna ekonomika – Effective Economy*, no. 12. DOI: 1 <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.12.128>

13. Stratiichuk V. (2023) Innovative tools for assessing the strategic management effectiveness of current assets of trade enterprises. *Science, technology and innovation in the modern world: monograph*. Riga, Latvia, pp. 239–267. Available at: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/371/10212/21296-1?inline=1> (accessed March 8, 2025).

14. Duma O. I. (2022) Mekhanizmy venchurnoho investuvannia v startapy [Mechanisms of venture investment in startups]. *Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia ta problemy rozvytku – Management and entrepreneurship in Ukraine: stages of formation and development problems*, vol. 2 (8), pp. 169–182. Available at: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2022/dec/29524/220972maket-173-186.pdf> (accessed March 8, 2025).

15. Cumming D., Kumar S., Lim W. M., Pandey N. (2023) Mapping the venture capital and private equity research: a bibliometric review and future research agenda. *Small Business Economics*, vol. 61(1), pp. 173–221. Available at: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11187-022-00684-9> (accessed March 8, 2025).

16. Finansovi kompanii ta lombardy narostyly obsiahy aktyviv ta osnovnykh vydiv poslug – Ohliad nebankivskoho finansovoho sektoru [Financial companies and pawnshops increased the volume of assets and main types of services - Overview of the non-banking financial sector] (2024). Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/finansovi-kompaniyi-ta-lombardi-narostili-obsyagi-aktiviv-ta-osnovnih-vidiv-poslug--oglyad-nebankivskogo-finsanovogo-sektoru> National Bank of Ukraine (accessed March 8, 2025).

17. Holovachov V. (2023) Shcho neobkhdno dlia vidnovlennia lizynhovoi haluzi [What is needed to restore the leasing industry]. *Ekonomichna pravda: vebсайт – Economic Truth: website*. Available at: <https://epravda.com.ua/columns/2023/06/19/701252/> (accessed March 8, 2025).

18. Lizynhovyi portfel torik zris na 61% [The leasing portfolio grew by 61% last year] (2021) *FinClub: vebсайт – FinClub: website*. Available at: <https://finclub.net/news/lizynhovyi-portfel-torik-zris-na-61protsent.html> (accessed March 8, 2025).